

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN SOSYAL MEDYAYI KULLANIM ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: BİR VAKIF ÜNİVERSİTESİNDEKİ SAĞLIK BİLİMLERİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE DEĞERLENDİRME

Başak MENDİ¹

Gamze OĞUZ²

ÖZ

Bu çalışma, kişilerarası iletişimin özellikle hastaların iyileşme sürecinde büyük önem taşıdığı hemşirelik mesleği adayları olan üniversite lisans düzeyindeki öğrencilerin iletişim beceri düzeylerini, sosyal medyayı kullanım özellikleri bağlamında değerlendirmek amacıyla gerçekleştirildi. Veriler, Bilgi Formu, İnternet ve Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Özellikler Hakkında Soru Formu ve İletişim Becerileri Envanteri (İBE) aracılığıyla toplandı. Araştırma evrenini İstanbul'da bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 528 Hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturdu. Veri toplama sürecinde okulda olan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve sosyal medya araçlarından en az birini kullanan 400 öğrenciden veri toplandı. Araştırmaya katılan 400 öğrenciden %84'ünün (n=336) kız öğrenci olduğu, yaş ortalamasının ise $21,32 \pm 1,969$ olduğu görüldü. Öğrencilerin İBE toplam puan ortalamasının alınabilecek en yüksek değere yakın olduğu saptandı. Öğrencilerin sosyal medyayı kullanma amaçlarında ilk 3 sırada sırasıyla anlık durum/fotoğraf paylaşmak, zaman geçirmek ve ilgi duyduğum konularda fikir alışverişinde bulunmak yanıtlarının verildiği görüldü. Öğrencilerin İBE'nden aldıkları puanlar İletişim Becerileri/Sağlık İletişimi dersi alma durumlarına göre karşılaştırıldığında Bilişsel ve Davranışsal boyut puanlarında ve toplam puanda alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı farklar saptandı. Öğrencilerin İBE'nden aldıkları puanlar sosyal medyayı kullanım özellikleri açısından karşılaştırıldığında kendine ait bloğu olma durumu, sosyal medyada günlük harcadıkları ortalama süre ve sosyal medyaya bağlanamadıkları durumlarda kendini yalnız hissetme durumu açısından anlamlı farklar saptandı.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, iletişim becerileri, sağlık iletişimi

ANALYSIS OF COMMUNICATION SKILLS OF UNIVERSITY STUDENTS IN THE CONTEXT OF SOCIAL MEDIA USE: ASSESSMENT ON HEALTH SCIENCES STUDENTS IN A FOUNDATION UNIVERSITY

ABSTRACT

This study was carried out to evaluate communication skills of the nursing graduate students, who are candidates for nursing profession, where interpersonal communication is especially important in the recovery process of the patients, in the context of social media use. Data were collected using Student Information Form,

¹ Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
basak.mendi@istanbulbilim.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-5449-6879

² Öğr. Gör. İstanbul Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Hastanesi Hemşirelik Yüksekokulu,
gamze.oguz87@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-1526-0679

Questionnaire on Internet and Social Media Use, and Communication Skills Inventory (CSI). The research population is consisted of 528 nursing students studying at a foundation university in Istanbul. Data were collected from 400 students who were at school during the data collection process, who agreed to participate in the study and who used at least one of the social media tools. Of the 400 students who participated in the survey, 84% (n = 336) of them were female and their mean age was 21.32 ± 1.969 . The students' CSI total score average was close to the highest possible value. The results showed that the most of the students use social media to share photo/instant status, to spend time, and exchange ideas. Significant differences were found between the cognitive and behavioral dimension scores and the total scores of students who took Communication Skills/Health Communication course and who didn't take the course. There were also significant differences in terms of having their own blog, average time spent on social media, and feeling alone when they could not be connected to social media.

Keywords: Social media, communication skills, health communication

Giriş

Yeni iletişim teknolojileri ve internet birçok alanda devrim niteliğinde değişimleri de beraberinde getirerek, ekonomik büyümeyi ve rekabet ortamını arttıran yeniliklerin uygulanması ve sosyalleşme için olağanüstü bir platform haline gelmiştir (Mora vd., 2015: 890). Yeni iletişim ortamlarının başında gelen sosyal medya, özellikle üniversite öğrencileri arasında günden güne daha popüler olup yaygın biçimde kullanılmakta, bilgi ve deneyimlerini paylaşmaları için etkileşimli ortamlar sunmaktadır (Hussain, 2012: 640). Yapılan bazı çalışmalarda bireylerin çoğu sosyal medyayı yaşamlarına entegre etmiş durumda olup, sosyal medyanın olmadığı bir dünyada yaşayamayacaklarını ifade etmişlerdir (Kaya vd., 2015: 18-19). Sosyal medyanın, üniversite öğrencilerinin günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası haline geldiği görülmektedir. Bu doğrultuda, özellikle kişilerarası iletişimin önem taşıdığı bazı mesleklerin adayları olan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin artan sosyal medya kullanımı ile ilişkisi önemli bir konu haline gelmiştir.

Akademik açıdan bakıldığında; sosyal medyanın sürekli güncellenmesi, mobil cihazlar sayesinde kolay ulaşılabilirliği, interaktif bir ortam olması, gruplar kurarak bilgi alışverişini sağlamak üzere olanaklar tanınması; eğitim-öğretim süreçlerinin etkin, yaratıcı ve işbirlikçi öğrenme ile desteklenmesini kolaylaştırmaktadır. Yaratıcılık, sunum becerileri, liderlik, ekip çalışması, iletişim, bilgiye ulaşma ve değerlendirme gibi 21. yüzyılın talepleriyle baş edebilmek için gerekli becerileri edinmelerini sağlayacak olanaklar sunmaktadır (Eugenia ve Hugo, 2013: 23).

Sosyal medya kullanıcılarının beklentileri değişmekte, farklı kullanımlar farklı doyumlara neden olabilmektedir. Bazı kullanıcılar için sosyalleşmeden kaçarak daha çok izleyici olduğu bir ortam iken, bazıları için ise sosyalleşmek, topluluklar içinde takdir edilmek şeklinde ortaya çıkabilmektedir (Tektaş, 2014: 853).

Kişilerarası ilişkilerin daha yoğun biçimde yaşandığı üniversitelerde özellikle gençlerin arkadaşlarıyla daha fazla zaman geçirmek yerine tüm vakitlerini sosyal ağlarda geçirmeleri sosyal medyanın günümüzde önemli bir sosyal çevre edinme ve en popüler sosyalleşme platformu olduğunu ortaya koymaktadır (Kaya vd., 2015: 19). Ancak bu durumun kişilerarası iletişimin çok önemli rol oynadığı başta hemşirelik olmak üzere tüm sağlık meslek üyelerinin iletişim becerileri ile olan ilişkisi, değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Sağlık alanında kişiler arasında ortaya çıkan etkileşime iletişim kuramlarının eklenmesi ve uygulanmasıyla kavramsallaşan sağlık iletişimi çalışmaları son yıllarda oldukça önemli bir uygulama haline gelmiştir. Sağlık iletişimi disiplinler arası ve çok boyutlu insan etkileşiminin sağlıktaki ve sağlık hizmetlerindeki rolü ile ilgilenen aktif araştırma alanı olarak tanımlanabilir. Sağlık iletişimi kavramının kazandığı bu kapsamlı anlam, insan sağlığının yönetilmesi ve sosyal yaşam içinde desteklenmesi anlayışı ile şekillenmektedir (Şengün, 2016: 39). Hasta memnuniyetine yönelik iletişim davranışları açık ve anlaşılır bir dil kullanma, empati ve samimiyet gösterme, sözsüz iletişimi etkili kullanma, dinleme ve saygı gibi temel becerileri kapsamaktadır. Sağlığın geliştirilmesi girişimleri kapsamında sağlık enformasyonunun hastaya/topluma iletilmesi ve davranış değişikliğine ikna/uyum için gelişmiş iletişim becerileri ile etkili iletişim yöntemleri ve kanallarının kullanımı büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda yol gösterici olarak önerilen sağlık iletişimi davranışları benimsenmelidir (Gremigni vd., 2008: 63).

Sağlık iletişimi alanı, iletişim sürecini anlamada ve insan davranışlarını değiştirmede teori ve uygulamayı birleştirmektedir. Sağlık okuryazarlığı, risk iletişimi, tıbbi karar verme, hasta merkezli iletişim, kültürel ve dil ile ilgili engellerin aşılması gibi birçok konuyu kapsayan geniş bir alandır (Mendi, 2015: 277). Sağlık iletişiminin temel araştırma alanlarından biri sağlık çalışanı ile hasta arasındaki iletişimidir. Bir sağlık profesyoneli ile hastaları arasındaki etkin iletişim, hastaların memnuniyetini

arttırabilir ve uzun vadede sağlık sonuçlarına daha iyi katkıda bulunabilir (Effective Communication in Healthcare, 2015, <http://www.oho.qld.gov.au/wp-content/uploads/2015/10/Effective-communication-in-healthcare.pdf>). Bu iletişim sürecinde sağlık çalışanlarının iletişim becerileri temel rolü oynamaktadır. Dolayısıyla sağlık çalışanlarının ve meslek adaylarının iletişim becerilerini ve etkileyen faktörleri değerlendirmek literatüre ve uygulamaya katkı sağlayacaktır.

Sosyal medyanın, kişilerarası iletişimin bu denli etkili ve önemli olduğu sağlık hizmetleri alanında öğrenim gören öğrenciler tarafından, iletişim becerilerini geliştirici şekilde etkin olarak kullanılması önem taşımaktadır. Buradan yola çıkarak planlanan bu çalışma, kişilerarası iletişimin büyük önem taşıdığı sağlık mesleklerinden biri olan hemşirelik bölümünde öğrenim gören üniversite lisans düzeyindeki öğrencilerin iletişim beceri düzeylerini sosyal medyayı kullanım özellikleri bağlamında değerlendirmek amacıyla gerçekleştirildi.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1.Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya

Son 35 yılda iletişimin doğası büyük değişime uğramıştır ve halen değişmektedir. Yeni iletişim ortamlarının gelişmesi ve toplumların her kesiminden iletişim teknolojilerine olan ilginin artması ile sosyal medyanın gücü artmakta, sosyalleşme kavramı yeni bir boyut kazanmaktadır (Vural ve Bat, 2010: 3349). Sosyal medya devrimiyle birlikte, sosyal medya temel iletişim araçlarından biri haline gelmiş, kişiler ve gruplar arasında enformasyon ve bilgi paylaşımı için avantajlı ortamlar oluşturmuştur. Sosyal medya araçları kullanıcılarını, daha az kelimeyle daha sık iletişim kurmaya yönlendirmektedir. Aynı zamanda profesyonel ve sosyal bağlarımız olan kişilerin yaptıkları ile ilgili farkındalığımızı artırmaktadır. Örneğin Twitter, ağımızdaki kişilerin belirli bir zamanda yaptıkları ile ilgili güncellemeler sunmaktadır. Bu olay Clive Thompson (2007) tarafından “sosyal içalgı (social proprioception)” olarak ifade edilmiştir (Baruah, 2012: 4).

Sosyal medyanın özelliklerine bakıldığında, katılım (iletişim kuran kişilerin geribildirimde bulunması), açıklık (kullanımının ve içeriğe erişimin kolay olması), karşılıklı konuşma (çift yönlü iletişimi kolaylaştırması), topluluk (sosyal medyada

toplulukların hızla oluşması) ve bağlantısallık (diğer ağlara, kaynaklara ve kişilere bağlantı olanağı sunması) olmak üzere 5 başlık altında sınıflandırıldığı görülmektedir (Uça Güneş, 2016: 199).

Smart Insights 2015 verileri Türkiye'nin, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Asya ülkeleri de dahil olmak üzere 32 ülke arasında Facebook kullanımında üçüncü sırada, Youtube kullanımında dördüncü sırada ve Twitter kullanımında ikinci sırada yer aldığını göstermiştir. Yine 2015 yılında Facebook, Twitter, Instagram, Youtube dahil olmak üzere popüler 17 sosyal ağ ve mesajlaşma aracı kullanıcılarının değerlendirildiği analizde, tüm araçlar için en fazla kullanıcı sayısı olan grubun 16-24 ve 25-34 yaş aralığının olduğu görülmektedir (2015 Social network popularity by country, <http://www.smartinsights.com/social-media-marketing/social-media-strategy/new-global-social-media-research/attachment/2015-social-network-popularity-by-country/>).

We Are Social dijital ajansının internet, sosyal medya ve mobil cihazların kullanımına yönelik küresel verileri sunan “Digital in 2015”, “Digital in 2016” ve “Digital in 2017” raporlarında yer alan bazı veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 1). Dünya genelini ve Türkiye verilerini içeren tabloda görüldüğü üzere tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de sosyal medya kullanımı yıldan yıla artış göstermekte, mobil cihazların artan kullanımı da sosyal medya kullanımını artırmaktadır. Ayrıca 2016 yılı raporunda Türkiye’de sosyal ağlardan Facebook kullanımının %32 oranla birinci sırada yer aldığı, bu kullanıcı grubunun %36’sını 20-29, %23’ünü 30-39, %19’unu 13-19 yaş grubunun oluşturduğu belirtilmiştir. 2017 raporunda ise Facebook ağını en fazla kullanan ülkeler arasında Türkiye’nin yedinci sırada yer aldığı görülmektedir (We are Social Digital in 2016 Report, <https://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016>, We are Social Digital in 2017 Global Overview Report, <https://wearesocial.com/special-reports/digital-in-2017-global-overview>).

Tablo 1. "We Are Social" Sosyal Medya Kullanımı Küresel Rapor Verileri

	Digital in 2015		Digital in 2016		Digital in 2017	
	Küresel (7,210milyar)	Türkiye (76,7 milyon)	Küresel (7,395 milyar)	Türkiye (79,14 milyon)	Küresel (7,48 milyar)	Türkiye
İnternet Kullanımı	3,01 milyar (%42)	37,7 milyon (%49)	3,42 milyar (%46)	46,28 milyon (%58)	3,77 milyar (%50)	---- %60
Önceki yıla göre artış	%21	%5	%10	%10	%10	%4
Sosyal Medya Kullanımı	2,08 milyar (%29)	40 milyon (%52)	2,31 milyar (%31)	42 milyon (%53)	2,79 milyar (%37)	---- %60
Önceki yıla göre artış	%12	%11	%10	%5	%21	%14
Mobil bağlantı	3,65 milyar (%51)	69,6 milyon (%91)	3,8 milyar (%51)	71 milyon (%90)	4,92 milyar (%66)	---- %79
Önceki yıla göre artış	%5	%2	%4	%2	%5	----
Mobil Sosyal Medya Hesabı	1,69 milyar (%23)	32 milyon (%42)	1,97 milyar (%27)	36 milyon (%45)	2,55 milyar (%34)	---- %52
Önceki yıla göre artış	%23	%14	%17	%13	%30	----

Sosyal medya kullanıcı değerlendirmelerinin yapıldığı önceki çalışmalarda sosyal medya kullanım boyutları ile dışadönüklük, duygusal dengesizlik (nevrotiklik), deneyime açıklık, özsayı gibi farklı özellikler arasında ilişkiler saptanmıştır (Ross vd., 2009: 581, Zywica, ve Danowski 2008: 12-19, Correa vd., 2010: 250). Sosyal medya araçlarının günümüzdeki kadar fazla ve popüler olmadığı daha eski yıllarda yapılan bazı çalışmalar ise sosyal anksiyete yaşayan yalnız kişilerin İnterneti daha fazla kullandığını ortaya koymuştur (Amichai-Hamburger ve Ben- Artzi, 2003: 76-77).

1.2. Sağlık Hizmetlerinde İletişim Becerilerinin Rolü

Kişilerarası iletişim becerileri, insanlarla iletişim içinde sürdürülmesi gereken sağlık mesleği üyelerinin sahip olması gereken önemli yeterliliklerdendir. Hastanın bakım ve tedavisi ile yükümlü olan sağlık mesleği üyelerine, iletişime uygun çevrenin oluşturulması ve hasta ile etkili iletişimin kurulmasında önemli sorumluluklar düşmektedir. Duygularını tanıyan, yönetebilen, kendini motive edebilen, ilişkilerini kontrol edebilen, dolayısıyla sorunlarıyla etkin baş edebilen, çevresi ile anlamlı

ilişkiler kurabilen, kendisini gerçekleştirebilen ebe/ hemşirelerin hem kendi ruh sağlıklarını koruyabilecekleri hem de hastalara bakım verirken bu becerileri kullanarak ve öğreterek toplumun ruh sağlığını korumaya katkıda bulunabilecekleri düşünülmektedir (Bingöl ve Demir, 2011: 153).

Hastaların aldığı sağlık hizmetlerinin kalitesine ilişkin algıları, sağlık ekibi ile olan iletişimin kalitesine bağlıdır. Hastalar ve sağlık ekip üyeleri için etkili iletişim ve sağlık sonuçlarının faydalarını destekleyen çok sayıda araştırma mevcuttur. Araştırmalar, sağlık ekibinin iletişim becerileri ile hastaların tedaviyi ve tıbbi önerileri kabul ve uygulama, kronik hastalıkların yönetimi ve önleyici sağlık davranışlarını benimseme kapasiteleri arasında pozitif ve güçlü bir ilişki olduğunu kanıtlamıştır. Ayrıca sağlık ekibi üyelerinin birbirleri ile olan iletişimi de iş doyumunu ve hasta güvenliğini etkilemektedir (Impact of Communication in Healthcare, 2017, <http://healthcarecomm.org/about-us/impact-of-communication-in-healthcare/>).

Hemşirelik uygulamalarında iletişim basit ve kendiliğinden gelişen bir süreç değil, karmaşık ve çaba gerektiren faaliyetler bütünüdür. Bu nedenle lisans düzeyinde öğrencilerin iletişim dersleri almaları ve hemşirelerin de çalışma hayatlarında iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler almaları önerilmektedir (Malloy vd., 2010: 168). Hemşirelik bakımı sürecinde iletişim becerilerinin kullanılmasına tüm uygulama alanlarında ihtiyaç duyulmakla birlikte, özellikle onkoloji, palyatif bakım gibi alanlarda iletişim süreci çok büyük önem taşımaktadır (Malloy vd., 2010: 167-168; Schofieldvd., 2008: 6; Moore vd., 2009: 2-3).

Hasta ile hizmeti veren sağlık personeli arasında yoğun iletişimin bulunduğu sağlık sektöründe, sağlık çalışanlarının yapacağı küçük bir hata dahi telafisi mümkün olmayan sonuçlara sebep olabilmektedir. Bu sebeple sağlık kuruluşlarında görev alan sağlık çalışanları hastalarla birebir iletişim kurarak sağlık alanında anahtar rol oynamaktadırlar. Hemşire, bakım verdiği hastaların yaşadıklarını anlamaya çalışırken aynı zamanda etkin biçimde iletişim kurabilmelidir. Hemşirelerin iletişim becerileri, hasta ve yakınlarıyla iletişimi kolaylaştırır, hasta memnuniyetini ve hasta bakım kalitesini artırır, uygulanan tedavide, hemşire ve hasta arasındaki ilişkiyi güçlendirir (Karadağ vd., 2015: 164).

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma kişilerarası iletişimin özellikle hastaların iyileşme sürecinde büyük önem taşıdığı hemşirelik mesleği adayları olan lisans düzeyindeki öğrencilerin iletişim beceri düzeylerini, sosyal medyayı kullanım özellikleri bağlamında değerlendirmek amacıyla gerçekleştirildi.

2.2. Araştırma Soruları

Araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlendi:

- 1.Hemşirelik bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri ne düzeydedir?
- 2.Hemşirelik bölümü öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve kullanım tercihleri nasıldır?
- 3.Hemşirelik bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri, sosyal medyayı kullanım özelliklerine göre anlamlı farklılık gösteriyor mu?

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini İstanbul'da yer alan bir vakıf üniversitesinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 528 Hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturdu. Araştırmaya dahil edilme kriteri olarak öğrencilerin sosyal medya araçlarından en az birini kullanıyor olması koşulu belirlendi. Veri toplama sürecinde okulda olan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmaya dahil edilme kriterini karşılayan 400 öğrenciden veri toplandı.

2.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Bilgi Formu, İnternet ve Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Özellikler Hakkında Soru Formu ve İletişim Becerileri Envanteri kullanıldı.

Demografik Soru Formu

Bilgi formunda yaş, cinsiyet, ve bulunduğu sınıf olmak üzere 3 soru yer almaktadır.

İnternet ve Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Soru Formu

Bu soru formunda internet ve sosyal medyayı kullanma amacı, en sık kullandığı sosyal ağlar ve bu ağların kullanımına yönelik özellikleri içeren 16 soru yer almaktadır. Form araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir.

İletişim Becerileri Envanteri

İletişim Becerileri Envanteri (İBE) ilk olarak Balcı (1996) tarafından geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan ölçeğin ilk formunun madde sayısı 70 iken ölçek daha sonra Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından 500 üniversite öğrencisinden oluşan bir örnekleme uygulanmış ve yapılan analizler sonucu madde sayısı 45'e indirilmiştir. Faktör analizi sonucunda maddelerin üç boyut altında toplandığı görülmüş, bu boyutlar zihinsel, duygusal ve davranışsal iletişim becerileri olarak adlandırılmıştır. Her boyutta 15 madde bulunmaktadır. Zihinsel boyuttaki "İnsanları anlamaya çalışırım", "Dikkatimi karşıdakinin ilgi alanı üzerinde toplayabilirim" ve "İletişim kurduğum kişinin tutumundan daha çok sorununu anlamaya çalışırım" gibi maddeler, bireyin kişilerarası iletişimde düşünsel işleyiş süreciyle ilgili olup, bireyin farklı olay, nesne ve kişilere yönelik algılama ve tepkilerini yönlendiren unsurlarla ilgilidir. Duygusal boyutta yer alan "İnsanları dinlerken sıkıldığımı hissederim", "Özür dilemek bana zor gelir", "Karşıdaki kişiye güvenmek beni mutlu eder" gibi maddeler bireyin iletişim sürecinde duyum ve deneyimlerinin sınıflandırılmasına yöneliktir. Davranışsal boyuttaki "Konuşurken açık, sade ve düzgün cümleler kurarım", "İnsanlarla görüşürken bilerek onları rahatlatacak şeyler yaparım", "İnsanları kontrol etmeye ve istediğim kalıba sokmaya çalışırım" gibi maddeler ise, kişinin iletişim sürecindeki farklı kişi ve durumlara karşı gösterdikleri davranışları değerlendirmeye yöneliktir. Ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 225, en düşük puan ise 45'dir. Her bir alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 75, en düşük puan ise 15'dir. Bireyin bir boyut puanı yüksek ise, iletişim becerisi bakımında o alt boyutta daha iyi olduğu ifade edilebilir. Ölçeğin bütünü için

ise, puanların yüksekliği o bireyin iletişim beceri düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Sağlık Bilimlerinde öğrencilerin iletişim konusunda ders almalarının iletişim becerilerine etkisini ortaya koymak adına envanteri doldurmadan önce öğrencilere İletişim Becerileri veya Sağlık İletişimi dersi alıp almadıkları da sorulmuştur.

2.5. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Verilerin çözümlenmesinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde gibi betimsel istatistiklerden faydalanılmıştır. Verilerin ileri düzey çözümlenmesinde iki bağımsız değişken için T testi, ikiden fazla bağımsız değişken için One-Way ANOVA testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular demografik özellikler, internet ve sosyal medyanın kullanımına ilişkin özellikler, İletişim Becerileri Envanteri puanları ve öğrencilerin sosyal medyayı kullanım özelliklerinin iletişim becerileri ile ilişkisi olmak üzere 4 başlık altında sunulmuştur.

3.1. Demografik Özellikler

Araştırmaya katılan 400 öğrenciden %84'ünün (n=336) kız öğrenci, %16'sının (n=64) erkek olduğu, katılımcıların yaş ortalamasının ise $21,32 \pm 1,969$ (Aralık: 18-33) olduğu saptandı. Öğrencilerin %28,3'ünün (n=113) 3. sınıfta, %27,5'inin (n=110) 2. sınıfta, %26'sının (n=104) 4. sınıfta ve %18,3'ünün (n=73) 1. sınıfta olduğu görüldü.

Öğrencilerin İBE'den aldıkları puanlar demografik özelliklere göre karşılaştırıldığında, cinsiyet ve sınıflar arasında anlamlı farklar olduğu saptandı. Duygusal boyutta kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu; bulunduğu sınıf değişkenine göre karşılaştırıldığında, Davranışsal boyutta 3. sınıfta olan öğrencilerin puanlarının 1. sınıfta olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü.

3.2. İnternet ve Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Özellikler

Öğrencilerin internet ve sosyal medyayı kullanım özelliklerine ilişkin dağılım incelendiğinde interneti en fazla sosyal medyaya erişmek için (%86) kullandıkları, video izleme/müzik dinleme (%75,5), bilgi arama (%73,5) ve e-posta (%55,5) amaçlarının ise ilk sıralarda olduğu görüldü. En fazla hangi sosyal ağ ortamını kullandıkları sorulduğunda öğrencilerin %50'sinin Instagram ve %30,3'ünün Facebook yanıtını verdikleri saptandı. Sosyal medya araçlarını kullanım sıklığı açısından en fazla alınan yanıtın her gün (%90,3) olduğu; %39,5'inin sosyal ağlarda günlük 1-3 saat, %27,8'inin 3-5 saat zaman harcadığı; %25,2'sinin 2-3 saatte bir, %22,9'unun saatte bir sosyal ağ hesaplarını kontrol ettiği saptandı. Sosyal medyayı kullanım amaçları açısından incelendiğinde %69,3'ünün anlık durum/fotoğraf paylaşmak, %69,3'ünün zaman geçirmek, %58,4'ünün ilgi duyduğu konularda fikir alışverişinde bulunmak, %56,4'ünün arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmek, %50,1'inin kişisel gelişimime katkı sağlamak, %49,1'inin çevrimiçi sohbet etmek yanıtlarını verdiği görüldü.

Öğrencilerin %45,5'inin düzenli olarak takip ettiği en az bir blog olduğu ve bu öğrencilerden %31,9'unun takip ettiği blogun sağlık konuları üzerine olduğu görüldü. Sosyal medyaya bağlanamadıkları durumlarda öğrencilerin %42,8'inin kendini yalnız/izole hissetmediği, %36'sının kısmen yalnız/izole hissettiği, %15,3'ünün yalnız/izole hissettiği saptandı. İnternet ve sosyal medyanın kullanım özelliklerine ilişkin tüm dağılımlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. İnternet ve Sosyal Medya Kullanım Özellikleri Frekans Dağılımları (N=400)

Özellik	Kategori	n	%
İnterneti hangi amaçlar için kullanıyorsunuz?	E-posta işlemleri	222	55,5
	Banka işlemleri	170	42,5
	Gazete/dergi okumak	197	49,3
	Sosyal medyaya erişmek	344	86,0
	Bilgi aramak	294	73,5
	Video izlemek/müzik dinlemek	302	75,5
	Oyun	140	35,0
	Diğer	16	4,0
İnternete bağlanmak için en çok hangi aracı kullanıyorsunuz?	Cep telefonu	373	93,3
	Bilgisayar	25	6,3
	Tablet	2	0,5
Sosyal medyayı kullanma süresi (ay)	<i>Ortalama: 65,47 ± 34,802 (Aralık: 3-184)</i>		
	Facebook	121	30,3
	Twitter	31	7,8
	Instagram	200	50
En fazla hangi sosyal ağda zaman harcıyorsunuz?	LinkedIn	1	0,1
	Youtube	35	8,8
	Foursquare	2	0,5
	Diğer	10	2,5
	Evet	51	12,8
Kendinize ait blogunuz var mı?	Hayır	349	87,3
	Her gün	361	90,3
	Haftada 3-4 gün	32	8,0
Sosyal medya kullanım sıklığı	Ayda 1-2 gün	7	1,8
	1 saatten az	49	12,3
	1-3 saat	158	39,5
	3-5 saat	111	27,8
	5-7 saat	41	10,3
Sosyal medyada günlük ortalama kaç saat zaman harcıyorsunuz?	7 saat ve üzeri	41	10,3
	5-10 dakikada bir	55	13,7
	30 dakikada bir	75	18,7
	Saatte bir	92	22,9
	2-3 saatte bir	101	25,2
	4 saat ve üzeri	68	17,0
	Yeni arkadaşlar bulmak	66	16,5
	Anlık durum/fotoğraf paylaşmak	278	69,3
	Video paylaşmak	138	34,4
	Oyun oynamak	145	36,2
Sosyal medya hesabınızı hangi sıklıkla kontrol ediyorsunuz?	Çevrimiçi sohbet etmek	197	49,1
	Arkadaş listemdekilerin ne yaptığını kontrol etmek	226	56,4
	Profilimi güncellemek	196	48,9
	Kişisel gelişimime katkı sağlamak	201	50,1
	Mesleki gelişimime katkı sağlamak	177	44,1
	İlgi duyduğum konularda fikir alışverişi	234	58,4
	Alışveriş tercihlerini belirlemek	183	45,6
	Zaman geçirmek	278	69,3
	Diğer	21	5,2
	Devamlı takip ettiğiniz bir blog var mı?	Evet	182
Hayır		218	54,5
Gezi		34	18,7

	Fotoğraf	39	21,4
Devamlı takip ettiğiniz blogun konusu	Sağlık	58	31,9
	Yemek	15	8,2
	Moda	3	1,6
	Diğer	7	3,8
	Sosyal medyada yer alan içeriklere yorum yazma	Evet	197
	Hayır	203	50,8
Arkadaşlarınızla iletişim kurmak için en fazla kullandığınız araç nedir?	Telefon ile konuşarak	160	40,0
	Cep telefonu ile mesajlaşma	186	46,5
	Sosyal ağlar ile	54	13,5
Ailenizle iletişim kurmak için en fazla kullandığınız araç nedir?	Telefon ile konuşarak	363	90,8
	Cep telefonu ile mesajlaşma	32	8,0
	Sosyal ağlar ile	5	1,3
Sosyal medyaya bağlanmadığınız durumlarda kendinizi yalnız/izole hisseder misiniz?	Evet	61	15,3
	Kısmen	144	36,0
	Hayır	171	42,8
	Kararsızım	24	6,0

3.3. İletişim Becerileri Envanteri Puanları

İBE'nin Cronbach α değeri 0,86 olarak saptandı. 240 öğrencinin (%60,0) daha önce İletişim Becerileri/Sağlık İletişimi dersi almış olduğu, 160 öğrencinin (%40,0) almamış olduğu görüldü. Öğrencilerin aldıkları puanlar değerlendirildiğinde Bilişsel, Duygusal ve Davranışsal boyutlardan aldıkları puanların birbirine yakın olduğu, en yüksek puanın Davranışsal boyut en düşük puanın ise Duygusal boyut puan ortalaması olduğu; potansiyel dağılım göz önüne alındığında iletişim becerileri düzeylerinin alınabilecek en yüksek puana yakın olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. İletişim Becerileri Envanteri Puanları

Puan	Potansiyel Dağılım	\bar{x}	$\pm ss$	Min	Maks
Bilişsel	15-75	58,27	7,020	23	74
Duygusal	15-75	56,66	7,211	31	73
Davranışsal	15-75	59,56	7,408	27	75
Toplam Puan	45-225	174,50	18,433	89	214

Öğrencilerin İBE'nden aldıkları puanlar İletişim Becerileri/Sağlık İletişimi dersi alma durumlarına göre karşılaştırıldığında Bilişsel ve Davranışsal boyutlarda alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı fark saptandı. Her iki boyutta da alan öğrencilerin puanları almayanlardan yüksek bulundu. Toplam puana göre fark olup olmadığı değerlendirildiğinde ise İletişim Becerileri/Sağlık İletişimi dersi alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı fark saptanarak, alan öğrencilerin puanlarının almayanlardan daha yüksek olduğu görüldü (Tablo 4).

Tablo 4.İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Öğrencilerin İletişim Becerileri/Sağlık İletişimi Dersi Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=400)

	İletişim Becerileri Dersi Alma	N	\bar{x}	$\pm ss$	t	p
Bilişsel	Evet	240	58,83	6,607	2,014*	0,045
	Hayır	160	57,38	7,578		
Duygusal	Evet	240	56,75	6,904	0,055	0,956
	Hayır	160	56,71	7,683		
Davranışsal	Evet	240	60,21	6,770	2,056*	0,040
	Hayır	160	58,65	8,210		
Toplam Puan	Evet	240	175,79	17,482	2,014*	0,045
	Hayır	160	172,74	19,747		

t: Independent-Samples T Testi * p<0,05

3.4. Öğrencilerin Sosyal Medyayı Kullanım Özelliklerinin İletişim Becerileri ile İlişkisi

Öğrencilerin İBE'nden aldıkları puanlar sosyal medyayı kullanım özellikleri açısından karşılaştırıldığında kendine ait bloğu olma durumu, sosyal medyada günlük harcadıkları ortalama süre ve sosyal medyaya bağlanamadıkları durumlarda kendini yalnız hissetme durumu açısından anlamlı farklar saptandı. Kendine ait bir bloğu olmayan öğrencilerin “Duygusal” boyut ve toplam puanları, olanlara göre daha yüksek olarak saptandı (Tablo 5).

Tablo 5.İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Öğrencilerin Kendine Ait Bir Blogu Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=393)

	Kendine Ait Blog	N	\bar{x}	$\pm ss$	t	p
Bilişsel	Evet	49	56,98	7,696	-1,214	0,225
	Hayır	344	58,57	6,681		
Duygusal	Evet	49	54,61	7,308	-2,001	0,045
	Hayır	344	56,97	7,109		
Davranışsal	Evet	49	57,92	7,407	-1,940	0,052
	Hayır	344	59,86	7,197		
Toplam Puan	Evet	49	169,51	18,143	-2,352	0,019
	Hayır	344	175,40	17,846		

t: Independent-Samples T Testi * p<0,05

Öğrencilerin İBE'nden aldıkları puanlar sosyal medyada günlük harcadıkları ortalama süreye göre karşılaştırıldığında “Davranışsal” boyutta “1 saatten az” olarak yanıtlayanlar ile “7 saat ve üzeri” olarak yanıtlayanlar arasında anlamlı fark görüldü (Tablo 6). Günlük ortalama 1 saatten az vakit geçirenlerin puanları, 7 saat ve üzeri vakit geçirenleri göre daha yüksek olarak saptandı.

Tablo 6. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Öğrencilerin Sosyal Medyada Günlük Ortalama Harcadığı Süreye Göre Karşılaştırılması (N=400)

	Sosyal Medyada Günlük Harcanan Süre	N	\bar{x}	$\pm ss$	F	p
Bilişsel	1 saatten az	49	59,12	5,506	1,149	0,333
	1-3 saat	158	57,61	7,175		
	3-5 saat	111	58,77	6,382		
	5-7 saat	41	59,05	7,700		
	7 saat ve üzeri	41	56,95	8,585		
Duygusal	1 saatten az	49	56,96	6,758	1,639	0,164
	1-3 saat	158	56,66	7,847		
	3-5 saat	111	57,57	6,469		
	5-7 saat	41	56,05	7,723		
	7 saat ve üzeri	41	54,27	6,395		
Davranışsal	^a 1 saatten az	49	61,20 ^(e)	6,174	3,239*	0,012
	^b 1-3 saat	158	59,03	7,665		
	^c 3-5 saat	111	60,49	7,002		
	^d 5-7 saat	41	59,98	7,548		
	^e 7 saat ve üzeri	41	56,34	8,011		
Toplam Puan	1 saatten az	49	177,29	15,563	2,345	0,054
	1-3 saat	158	173,30	19,473		
	3-5 saat	111	176,83	17,089		
	5-7 saat	41	175,07	19,245		
	7 saat ve üzeri	41	167,56	19,170		

F: One-Way ANOVA Testi * p<0,05

Öğrencilerin İBE'nden aldıkları puanlar sosyal medyaya bağlanamadıkları durumlarda kendini yalnız/izole hissetme durumuna göre karşılaştırıldığında Duygusal boyutta ve toplam puanda “Hayır” yanıtı verenler ile “Kısmen” ve “Kararsızım” yanıtı verenler arasında anlamlı fark saptandı. “Hayır” yanıtı verenlerin puanlarının daha yüksek olduğu görüldü (Tablo 7).

Tablo 7. İletişim Becerileri Envanteri Puanlarının Öğrencilerin Sosyal Medyaya Bağlanmadığı Durumlarda Kendini Yalnız/İzole Hissetme Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=397)

	Sosyal Medyaya Bağlanmadığı Durumlarda Kendini Yalnız Hissetme	N	\bar{x}	$\pm ss$	F	p
Bilişsel	Evet	61	58	6,979	1,307	0,272
	Kısmen	144	57,66	6,167		
	Hayır	171	59,02	7,562		
	Kararsızım	24	56,90	8,318		
Duygusal	^a Evet	61	56,70	6,629	4,322**	0,005
	^b Kısmen	144	55,70	6,919		
	^c Hayır	171	57,87 ^(b,d)	7,269		
	^d Kararsızım	24	53,00	8,961		
Davranışsal	Evet	61	57,9	7,183	2,079	0,102

	Kismen	144	59,61	6,878		
	Hayır	171	60,3	7,515		
	Kararsızım	24	57,62	10,195		
Toplam Puan	^a Evet	61	172,61	16,502	2,782*	0,041
	^b Kismen	144	172,97	16,858		
	^c Hayır	171	177,19 ^(b,d)	19,225		
	^d Kararsızım	24	167,52	25,272		

F: One-Way ANOVA Testi * p<0,05 ** p<0,01

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bir sağlık profesyoneli ile hastaları arasındaki etkin iletişim, hastaların memnuniyetini arttırabilir ve uzun vadede sağlık sonuçlarına daha iyi katkıda bulunabilir. Sağlık personelinin verdiği bilgileri hasta ne kadar iyi anlarsa sağlığı ile ilgili daha doğru kararlar alabilir. Bir hasta aldığı bilgileri anlamıyorsa, yanlış uygulamalar yapma ve olumsuzluklar yaşama riski artabilir. Bu nedenle sağlık profesyonellerinin, her bir hastanın iletişim ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaları ve iletişim yaklaşımlarını sürekli gözden geçirmeleri önerilmektedir (Effective communication in healthcare, 2015, <http://www.oho.qld.gov.au/wp-content/uploads/2015/10/Effective-communication-in-healthcare.pdf>). Yapılan çalışmalarda ve sunulan raporlarda kullanımının gitgide arttığı görülen sosyal medyanın, iletişim becerileri ile olan ilişkisi ve sağlık iletişimi alanına etkisi önem taşıyan bir konu haline gelmiştir.

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerini sosyal medya kullanım alışkanlıklarına göre değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçları, öğrencilerin interneti en çok sırasıyla sosyal ağ hesaplarına erişme, video izleme/müzik dinleme, bilgi arama ve e-posta işlemlerini gerçekleştirme amaçlarıyla kullandıklarını göstermiştir. Benzer bir çalışmada öğrencilerin interneti en fazla sırasıyla araştırma yapmak, elektronik posta göndermek, haber okumak/müzik dinlemek ve sosyal ağ sitelerine girmek amacıyla kullandıkları ifade edilmiştir (Kaya, 2015: 22). Başka bir çalışmada ise öğrencilerin interneti bilgi aramak, araştırma yapmak, e-posta kullanımı amacıyla kullandıkları belirtilmiştir (Özcan ve Buzlu, 2005: 24). Yine benzer bir araştırmanın sonuçları öğrencilerin interneti kullanma amaçlarında birinci sırada bilgi alışverişi, ikinci sırada sosyal ağlar başlığının yer aldığını ortaya koyarken (Çalışır, 2015: 124), diğer bir araştırmanın sonuçları interneti kullanma amaçlarında ilk sırada araştırma yapma, ikinci sırada e-postalarına

bakma/gönderme yanıtının yer aldığını göstermiştir (Ersun vd., 2012: 90). Ulutaşdemir vd. (2017)'nin araştırmasında ise öğrencilerin interneti kullanım amaçlarında ilk sırada video izleme ve ikinci sırada sohbet etmenin yer aldığı belirtilmiştir. Bu sonuçlar üniversite öğrencilerinin internete bağlanma amaçları arasında sosyal medyayı kullanmanın ilk dört sırada yer aldığını göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları ayrıca, öğrencilerin büyük çoğunluğunun sosyal medyayı her gün kullandığını, yaklaşık yarısının sosyal medya hesaplarına erişemedikleri durumlarda kendini yalnız hissettiğini ortaya koymuştur. Buna rağmen öğrencilerin yazmaya ve daha çok bilgi paylaşmaya olanak veren blog hesabının olmadığı görülmüştür.

Araştırmada, sosyal medyayı kullanma amaçları açısından değerlendirildiğinde, ilk 3 sırada anlık durum/fotoğraf paylaşmak, zaman geçirmek ve ilgi duyulan konularda fikir alışverişi yapmak yanıtları alınmıştır. Başka bir çalışmanın sonuçları öğrencilerin sosyal çevre edinme/sosyalleşme açısından sosyal medya araçlarına daha fazla önem verdiklerini ve bu kapsamda özellikle arkadaş edinmek ve arkadaş çevrelerini genişletmek için sosyal medyadan yararlandıklarını göstermektedir (Akçay, 2011: 150). Solmaz vd. (2013: 31)'nin çalışmasında sosyal paylaşım sitelerinin en çok kullanılma nedenleri arasında fotoğraf ve bilgi paylaşımı, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek, bilgi sahibi olmak ya da bilgiye erişmek, mesaj göndermek ve almak, olayları ya da gündemi takip etmek, kişilerin iletişim bilgileriyle birlikte kişi ve organizasyonlara ulaşmak, fikir alışverişinde bulunmak gibi nedenler öncelikli nedenler arasında yer almaktadır. Çalışır (2015: 126-127)'in çalışmasında öğrencilerin %28'inin sosyal ağları bilgiye ulaşmak için kullandığı görülmektedir. "Eğlenmek", "haber okumak" ve "zaman geçirmek" başlıklarının da öğrenciler tarafından üst sıralarda tercih edilmiş olması dikkat çekmektedir. Dikkat çeken diğer bir sonuç ise öğrencilerin çok az da olsa arkadaşlarının neler yaptığından haberdar olmak için sosyal medyayı kullanmalarındır.

İstatistiksel değerlendirme sonuçlarına göre iletişim becerilerinin demografik özellikler açısından cinsiyet ve öğrencilerin bulunduğu sınıfa göre anlamlı farklar gösterdiği saptanmıştır. "Duygusal" boyutta kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer araştırma sonuçları tıp fakültesi

kız öğrencilerinin iletişim becerilerini öğrenmeye yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha pozitif olduğunu ve bu durumun iletişim becerilerini daha etkili kullanmalarını sağladığını göstermiştir (Fazel ve Aghamolaei, 2011: 627-628; Shankar vd., 2013: 469-470).

3. sınıfta olan öğrencilerin “Davranışsal” boyut puanlarının 1. sınıftakilere göre daha yüksek çıkması, bazı öğrencilerin konu ile ilgili dersler alması ve 3. sınıfta öğrendiklerini uygulama konusunda bilinçli ve istekli olması şeklinde yorumlanabilir. Abdrbo (2017: 150)’nin hemşirelik bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesine yönelik yaptığı çalışmada öğrencilerin iletişim becerilerini öğrenmeye yönelik tutumlarının buldukları sınıflara göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Wright vd. (2009: 6)’nin yaptığı, tıp öğrencilerini kapsayan araştırmada da 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Bingöl ve Demir (2011: 156)’in yaptığı çalışmada elde edilen bulgularda da iletişim becerilerinin buldukları sınıfa göre farklılık göstermediği ifade edilmiştir.

Araştırmada, iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik ders alan öğrencilerin İBE toplam puanlarının ve 2 alt boyut (Bilişsel, Davranışsal) puanının daha yüksek olduğu görülmüştür. Tutuk vd. (2002: 40)’nin çalışmasında 1. sınıf öğrencilerinin algıladıkları iletişim becerisi ortalama puanı 69.75 iken, 4. sınıf öğrencilerin puanı 76 olarak bulunmuştur. 1. ve 2. sınıfta öğrencilerin genel ve mesleki iletişim dersleri alması ve diğer derslerde de iletişim ile ilgili konuların vurgulanmış olması öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesine olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Çalışmalar göstermektedir ki eğitim süresi içerisinde iletişim dersi alan öğrencilerin iletişim becerileri puanları farklılık göstermekte ve üst sınıfa geçtikçe puanı daha da yükselmektedir. Bu da iletişim dersinin öğrencilerin ders içeriğinde olmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Kendine ait bir bloğu olmayan öğrencilerin “Duygusal” boyut ve toplam puanları, olanlara göre daha yüksek olarak saptandı. Doğan vd. (2011: 6) blog yazmanın öğrencinin özerkliğini arttırdığını, dili doğru kullanma üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Blog oluşturma ve bu yolla iletişim sürecinde öğrenenler ile öğretenler arasında yüksek düzeyde etkileşimin oluşmasının doğal olduğu sonucuna varılmıştır. Neira-Piñeiro (2014: 547) çalışmasında blog oluşturma

ve kullanımının araştırma becerileri ve eleştirel düşünceye katkı sağlamanın yanı sıra dijital ve sosyal becerileri ve dil ve iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Araştırma sonucumuz kendine ait bir bloğu olduğunu ifade eden öğrencilerin, bu blogları aktif kullanmıyor olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmada, öğrencilerin sosyal ağlarda harcadığı ortalama süreye göre iletişim beceri düzeylerinin “Davranışsal” boyutta farklılaştığı saptanmıştır. Günlük ortalama 1 saatten az vakit geçirenlerin puanlarının, 7 saat ve üzeri vakit geçirenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Üniversitelerde öğrencilerin arkadaşlarıyla zaman geçirmek yerine sosyal ağlarda zaman geçirmeleri ve zamanlarının büyük bir bölümünü internette geçiriyor olmaları sonucu, sosyal medya bireyler için önemli bir sosyal çevre edinme ve sosyalleşme ortamı haline gelmiştir. Bu durum bireylerin davranışlarına yansımakta, sosyal medyanın çift taraflı etkileşim ortamı sunması ve bireylerin daha rahat iletişime geçmelerini sağlaması ile öğrenciler için daha cazip hale gelmektedir (Akçay, 2011: 157).

Öğrencilerin sosyal medyaya bağlanamadıkları durumlarda kendini yalnız hissetme durumuna göre karşılaştırma yapıldığında ise hayır yanıtı verenlerin “Duygusal” boyut ve toplam puanlarının kısmen ve kararsız yanıtı verenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Doğan ve Karakuş (2016: 63)’un yaptığı çalışmada ise sosyal ilişkilerde yalnızlığın sosyal medyanın kullanımını etkilemediği bildirilmiştir.

Birebir öğrencilerle yapılan görüşmeleri kapsayan bir araştırmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrenciler sosyal medyanın iletişime katkısı olduğuna yönelik yanıtlar vermiş, ancak bazı öğrenciler sosyal medyanın insanları birbirinden uzaklaştırdığı ve asosyal yaptığını belirtirken, diğer öğrenciler sosyal medyanın kişinin kendisini istediği gibi sunma fırsatı vermesi bakımından önem taşıdığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri; sosyal medyanın kendisi için önemli bir araç olduğunu, hesabını kapattığı zaman kendisini kötü hissettiğini ve bunun bir bağımlılık olduğunu fakat yine de sosyal medyanın kendisi için kişilerarası iletişimden sonra geldiğini belirtmiştir. Sosyal medyanın kişiler arası iletişimi destekleyip desteklemediği konusunda kararsız olduğunu belirterek içinde bulunduğu durumu ifade etmiştir (Çalışır, 2015: 142, 136). Sonuç olarak; öğrencilerin sosyal

medya ve kişiler arası iletişim konusunda sınırlarını netleştirmekte güçlük yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Engelberg ve Sjöberg (2004)'ün çalışmasında internet ve sosyal medya bağımlılığı olan kişilerin yalnızlık düzeyinin oldukça yüksek, sosyal ve duygusal becerilerinin düşük düzeyde olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca başka bir çalışmada internet bağımlılığı ile depresyon arasında ilişki saptandığı belirtilmiştir (Shirazi vd., 2016: 3).

Hemşirelik öğrencilerinin meslek yaşamına atıldıkları zaman bakım verdikleri bireylerin sorunlarıyla baş etmede iletişim becerilerini etkin biçimde kullanmaları ve ekip üyeleriyle daha kolay ve etkili işbirliği gerçekleştirebilmeleri önem taşımaktadır. Yapılan literatür taraması sonuçlarına göre Türkiye’de hemşirelerin ve öğrenci hemşirelerin iletişim becerilerini, gelişen yeni iletişim ortamları kapsamında değerlendirmeye yönelik çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir.

Hemşirelik mesleği adaylarının iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik tutum ve davranışları, gelecekte hastaları daha doğru ve etkili değerlendirmelerini etkileyen önemli faktörlerdendir. Araştırmanın sonuçları öğrencilerin büyük çoğunluğunun sosyal medyayı yoğun biçimde kullandığını gösterdiğinden, öğrencilerin bu iletişim ortamlarını eğitim ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde kullanmalarının önem taşıdığı ifade edilebilir. İnternet ve sosyal medya bağımlılığı ve bunun sonuçlarına yönelik öğrencilerin bilgilendirilmesi; duygusal, davranışsal ve bilişsel boyutta iletişim becerilerini geliştirecek çalışmaların planlanması faydalı olacaktır. İlgili ders içeriklerinde sosyal medyanın etkili, güvenli ve kişisel gelişime katkı sağlayacak biçimde kullanımına yönelik konuların da yer alması önerilebilir.

KAYNAKÇA

ABDRBO, Amany (2017). “Assessment of Nursing Students’ Communication Skills”, Nursing Education Perspective, 38(3), p. 149-151.

AKÇAY, Habibe (2011). “Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Sosyal Medya Kullanımı: Gümüşhane Üniversitesi Üzerine Bir Araştırma”, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 33, s. 137-161.

AMICHAİ-HAMBURGER, Yair and BEN-ARTZI, Elisheva (2003). “Loneliness and Internet Use”, Computers in Human Behavior, 19(1), p. 71-80.

- BARUAH, D. Trisha (2012). “Effectiveness of Social Media as a Tool of Communication and Its Potential for Technology Enabled Connections: A Micro-Level Study”, International Journal of Scientific and Research Publications, 2(5), p.1-10.
- BİNGÖL, Gülay ve DEMİR, Ayşen (2011). “Amasya Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerileri”, Göztepe Tıp Dergisi, 26(4), s. 152-159.
- CORREA, Teresa; HINSLEY, Willard Amber; ZUNIGA, De Gil Homero (2010). “Who Interacts on the Web?: The Intersection of Users’ Personality and Social Media Use”, Computers in Human Behavior, 26, p. 247-253.
- ÇALIŞIR, Gülsüm (2015). “Kişilerarası İletişimde Kullanılan Bir Araç Olarak Sosyal Medya: Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”, Humanities Science, 10(3), p. 115-144.
- DOĞAN, Dilek; DUMAN, Duygu; SEFEROĞLU, S. Sadi (2011). “e-Öğrenme Ortamlarında Toplumsal Buradallığın Arttırılması İçin Kullanılabilecek İletişim Araçları”, Akademik Bilişim, s. 1-9.
- DOĞAN, Uğur; KARAKUŞ, Yahya (2016). “Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanımının Yordayıcısı Olarak Çok Boyutlu Yalnızlık”, Sakarya University Journal of Education, 6(1), p. 57-71.
- ENGELBERG, Elisabeth and SJÖBERG, Lennart (2004). “Internet Use, Social Skills, and Adjustment”, Cyber Psychology & Behavior, 7(1), p. 41- 47.
- ERSANLI, Kurtman ve BALCI, Seher (1998). “İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(10), s.7-12.
- ERSUN, Ayşe; ŞAHİN KÖZE, Burçak; MUSLU, Gonca; BEYTUT, Dilek; BAŞBAKKAL, Zümrüt; CONK, Zeynep (2012). “Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde İnternet Kullanımı ile Sosyal Destek Sistemi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 20(2), s. 86-92.

- EUGENIA, M.W. Ng. and HUGO, C.H. Wong (2013). “Facebook: More than social networking for at-risk students”, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*,73, p.22 – 29.
- FAZEL, Ismaeil and AGHAMOLAEI, Teamur (2011). “Attitudes Toward Learning Communication Skills Among Medical Students of a University in Iran”, *Acta Medica Iranica*, 49(9), p.625-629.
- GREMIGNI, Paola; SOMMARUGA, Marinella; PELTENBURG, Michael (2008). “Validation of the Health Care Communication Questionnaire (HCCQ) to measure outpatients’ experience of communication with hospital staff”, *Patient Education and Counseling*, 71, p.57-64.
- HUSSAIN, Irshad (2012). “A Study to Evaluate the Social Media Trends among University Students”, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 64, p.639-645.
- INSTITUTE FOR HEALTHCARE COMMUNICATION; (2011). “Impact of Communication in Healthcare”, <http://healthcarecomm.org/about-us/impact-of-communication-in-healthcare/>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.
- KARADAĞ, Mevlüt; IŞIK, Oğuz.; CANKUL, Halil İbrahim; ABUHANOĞLU, Hüseyin (2015). “Hekim ve Hemşirelerin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,17(1), s.160-179.
- KAYA, Hatice; TURAN, Nuray; HASANOĞLU, Özgem; GÜRE, Özge; ARSLANOVA, Ettibar; ELMAS, Gülay (2015). “Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Ağ Sitelerini Kullanma Amacı ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 40, s.17-31.
- KESER ÖZCAN, Neslihan ve BUZLU, Sevim (2005). “Problemlerle internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: “İnternette Bilişsel Durum Ölçeği”nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenirliği”, *Bağımlılık Dergisi*, 6, s.19–26.

- MALLOY, Pam; VİRANİ, Rose; KELLY, Kathe; MUNEVAR, Carla (2010). “Beyond Bad News: Communication Skills of Nurses in Palliative Care”, *Journal of Hospice And Palliative Nursing*, 12(3), p.166-174.
- MENDİ, Başak (2015). “Sağlık İletişiminde Sosyal Medyanın Kullanımı: Dünyadaki ve Türkiye’deki Uygulamalar”, *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11(44), s.275-290.
- MOORE M. Philippa; WILKINSON SM. Susie; MERCADO, Rivera Solande (2009). “Communication Skills Training for Health Care Professionals Working with Cancer Patients, Their Families and/or Carers (Review)”, *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2004, Issue 2, Art. No.: CD003751.
- MORA, M. Higinio; PONT, S.T. Maria; CASADO, M.D. Gregoria; IGLESIAS, G.Virgilio (2015). “Management of Social Networks in the Educational Process”, *Computers in Human Behaviour*, 51, p.890-895.
- NEIRA-PIÑEIRO, Rosairo Del Mario (2015). “Reading and Writing About Literature On The Internet. Two Innovative Experiences with Blogs In Higher Education”, *Innovations in Education and Teaching International*, 52(5), p.546-557.
- OFFICE OF THE HEALTH OMBUDSMAN; (2015), “Effective communication in health care”, <http://www.oho.qld.gov.au/wp-content/uploads/2015/10/Effective-communication-in-healthcare.pdf>, Erişim Tarihi: 05.07.2017.
- ROSS, Craig; ORR, S. Emily; SISIC, Mia; ARSENAULT, M. Jaime; SIMMERING, G. Mary; ORR, R. Robert (2009). “Personality and Motivations Associated with Facebook Use”, *Computers in Human Behavior*, 25(2), p.578-586.
- SCHOFIELD, G. Nicola; GREEN, Claire; CREED, Francis (2008). “Communication Skills of Health-Care Professionals Working in Oncology—Can They Be Improved?”, *European Journal of Oncology Nursing*, 12, p.4-13.
- SHANKAR, P. Ravi; DUBEY, Arun Kumar; BALASUBRAMANIAM, R; DWIVEDI, Neelam (2013). “Student Attitude Towards Communication Skills

Learning In A Caribbean Medical School”, Australasian Medical Journal, 6(9), p.466-475.

SHIRAZI, Mahboobeh; POUR, Abdollah Behzad; GHAFFARI, Parisa; JAHANGIR, Fereydoun; DARYAEE, Esmaeil; POUR, Abdollah, Zivar; BAGHERYAN, Mehrnoosh; SHAHBAZI, Fatemeh (2016). “The Relationship Between Internet Addiction and Depression in Nursing Students of Larestan School of Nursing and Gerash Paramedical School”, Journal of Obstetrics, Gynecology & Cancer Research, 1 (1), e.7148.

SMART INSIGHTS; (2015), “Social network popularity by country”, <http://www.smartinsights.com/social-media-marketing/social-media-strategy/new-global-social-media-research/attachment/2015-social-network-popularity-by-country/>, Erişim Tarihi: 06.04.2017.

SOLMAZ, Başak; TEKİN, Gökhan; HERZEM, Züleyha; DEMİR, Muhammed (2013). “İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama”, Selçuk İletişim,7(4), s. 23-32.

ŞENGÜN, Haluk (2016). “Sağlık Hizmetlerinde İletişim Yönetimi”, İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi, 79 (1), s.38-42.

TEKTAŞ, Necla (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma”, Tarih Okulu Dergisi, 7(17), s.851-870.

TUTUK, Aytül; AL, Derya; DOĞAN, Selma (2002). “Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi”, Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 6(2), s.36- 41.

UÇA GÜNEŞ, E. Pınar (2016). “Toplumsal Değişim, Teknoloji ve Eğitim İlişkisinde Sosyal Ağların Yeri”, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 2(2), s.191-206.

ULUTAŞDEMİR, Nilgün; VERİM, Esra; BAKIR, Emine; DENİZ, Esmâ (2017). “Geleceğin Sağlık Profesyonellerinde İnternet Bağımlılığının Yaşam Kaliteleri Üzerine Etkisi”, Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 48(2), s.1-5.

- VURAL AKINCI, Z. Beril ve BAT, Mikail (2010). “Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma”, *Journal of Yaşar University*, 20(5), s.3348-3382.
- WE ARE SOCIAL; (2016), “Digital in 2016 Report”, <https://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016>, Erişim Tarihi: 10.05.2017.
- WE ARE SOCIAL; (2017), “Digital in 2017 Global Overview Report”, <https://wearesocial.com/special-reports/digital-in-2017-global-overview>, Erişim Tarihi: 12.05.2017.
- WRIGHT, B. Kewin; BYLUND, Carma; WARE, Jennifer; PARKER, Patricia, Query, L. Jim; BAILE, Walter (2009). “Medical Student Attitudes Toward Communication Skills Training and Knowledge of Appropriate Provider-Patient Communication: A Comparison of First-Year and Fourth-Year Medical Students”, *Medical Education Online*, 11, p.1-10.
- ZYWICA, Jolene ve DANOWSKI, James (2008). “The Faces of Facebookers: Investigating Social Enhancement and Social Compensation Hypotheses; Predicting Facebook™ and Offline Popularity from Sociability and Self-Esteem, and Mapping the Meanings of Popularity with Semantic Networks”, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(1), p.1-34.